

Public relations

2de graad D/A-finaliteit
II-PuRe-da

BRUSSEL

D/2024/13.758/099

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed



onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.



1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.



Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (▢) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting Taal en communicatie

Voor dit leerplan verwijzen we bij verschillende doelen naar het leerplan Nederlands om transfer van strategieën, kennis en vaardigheden bij de leerlingen te bevorderen en de samenwerking tussen leraren te stimuleren. Ook samenwerking met de andere taalvakken, Duits, Engels en Frans, is aangewezen.

Ook met het leerplan Toerisme zijn er duidelijke linkjes wat betreft omgang met klanten en klantvriendelijkheid, interculturele communicatie en het uitvoeren van eenvoudige administratieve taken.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op doelen die leiden naar de beroepskwalificatie Polyvalent taal- en communicatieassistent. Het leerplan is gericht op 10 graduren en is bestemd voor de studierichting Taal en communicatie.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Public relations en het vormingsconcept

Het leerplan Public relations is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan krijgen zowel de talige en sociale vorming, alsook de maatschappelijke en culturele vorming een plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid, duurzaamheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal. Zo worden leerlingen communicatief vaardiger in een brede waaier van contexten. Ze leren kritisch om te gaan met media en communicatiemiddelen. Communicatie verrijkt de interculturele vorming van een leerling en is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. Leerlingen leren op een gepaste manier om te gaan met gesprekspartners. Ze leren zich inleven in verschillende communicatiesituaties en ontwikkelen empathisch vermogen. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen geïnterpreteerd worden en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Maatschappelijke vorming

Leerlingen leren hun eigen weg en plaats te vinden in de complexe, veelzijdige en snel veranderende maatschappij. Ze hebben een ruime interesse in de maatschappij en de actualiteit. Die blijft niet beperkt tot de eigen leefomgeving, maar verbreedt zich tot de regio, nationaal en internationaal. Maatschappelijke



vorming zet leerlingen aan om zich intercultureel te vormen en een meer gastvrije en rechtvaardige wereld te creëren.

Culturele vorming

Culturele vorming biedt de mogelijkheid om leerlingen breed te vormen en cultuur te verkennen en te begrijpen. Zo kunnen ze zelf bij het creëren van communicatieproducten oog hebben voor het artistieke en de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zelf creatief met communicatie om te gaan is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid, duurzaamheid en uniciteit in verbondenheid

Omgaan met wat eigen en wat anders is, met wat verbindt en wat onderscheidt, stelt mensen in staat bij te dragen aan een zinvolle, verdraagzame, duurzame, inclusieve samenleving. In gesprek met elkaar leert iedereen de eigen identiteit vorm te geven door deze te ontdekken, erover na te denken en te verdiepen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Doeltreffend communiceren in een brede waaier aan contexten

Communicatie is een essentieel onderdeel van ons leven. Maar communiceren is meer dan een boodschap overbrengen. Om doeltreffend te communiceren, zowel visueel, auditief als audiovisueel, houd je niet enkel rekening met de boodschap die je wil overbrengen maar ook met je doel en doelpubliek. Je kiest het juiste medium en kanaal en gaat daar flexibel mee om in steeds veranderende situaties. Om doordacht te communiceren heb je heel wat kennis nodig over je eigen communicatiestijl, zowel verbaal als non-verbaal. Je stelt je vragen over hoe je bij anderen overkomt en staat ook stil bij hoe anderen communiceren.

Leerlingen leren hun communicatievaardigheden te verdiepen en toe te passen in een brede waaier aan communicatiesituaties: interpersoonlijk of in groep, profit of social-profit ...

Bewust omgaan met communicatiemiddelen en media

Nieuwe technologieën veranderen onze manier van communiceren in snel tempo. Door de veelheid van beschikbare communicatiemiddelen en media is het belangrijk dat leerlingen er de voor- en nadelen van leren inzien en er kritisch mee leren omgaan. Bij communicatie is de keuze van het middel immers essentieel omdat die de boodschap sterk beïnvloedt. Leerlingen leren communicatiemiddelen en media gepast functioneel in te zetten bij het uitwerken van communicatieprojecten.

Communicatieprojecten voorbereiden en ondersteunen

Een communicatieproject voorbereiden en ondersteunen vraagt om een planmatige aanpak. Om een goed beeld te krijgen van het hele project verkennen de leerlingen de verschillende fases ervan. Ze ontwikkelen binnen het communicatieplan de nodige communicatieproducten, doen inspiratie op en durven vergelijken met bestaande communicatieproducten. Ze staan open voor feedback en houden er rekening mee binnen de verdere afwikkeling van het communicatieproject.

3.3 Opbouw

Het leerplan omvat de volgende rubrieken:

- communicatie en media;
- organisatie en planning.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

Er is een duidelijke link tussen Public relations en Nederlands. In het vak Nederlands leren de leerlingen teksten produceren, zowel schriftelijk als mondeling. Er gaat veel aandacht naar het doel, het doelpubliek, het gekozen medium, het kanaal en gebruikte beelden. De leerlingen leren er ook technieken in te zetten om hun boodschap aantrekkelijker te maken en de belangstelling van de lezer of luisteraar te wekken. In het vak Public relations gebruiken de leerlingen de aangeleerde vaardigheden in praktische situaties en breiden ze die verder uit.

Ook overleg met andere taalvakken is aangewezen.

Ook met het leerplan Toerisme zijn er duidelijke linken wat betreft omgang met klanten en klantvriendelijkheid, interculturele communicatie en het uitvoeren van eenvoudige administratieve taken. Waar relevant verwijzen we expliciet naar het doel van dat leerplan.

3.4.2 Samenhang met de derde graad

Er is inhoudelijke samenhang met het leerplan Public relations in de derde graad. In de tweede graad ontwikkelen de leerlingen een aantal basisvaardigheden die ze verder uitdiepen en inzetten in de derde graad met het oog op het ondersteunen van communicatieprojecten en -acties in een brede waaier aan contexten.

3.5 Aandachtspunten

Projectmatig werken in reële contexten

Om dit leerplan te realiseren ga je vooral projectmatig te werk. De twee onderdelen van het leerplan zijn niet te scheiden. Je behandelt ze het best geïntegreerd. Ook de doelen van de rubriek 'Organisatie en planning' lees je best als een geheel. Het zijn de verschillende stappen om een communicatieproject te realiseren. Communicatieprojecten zijn breed te interpreteren, bv. evenementen, campagnes, activiteiten

Voor leerplandoelen die leiden naar een beroepskwalificatie gaan we in de tweede graad uit van eenvoudige situaties of situaties waarin leerlingen vaardigheden volgens richtlijnen en onder begeleiding toepassen. Dit wil zeggen kortlopende of gesimuleerde schoolinterne activiteiten met beperkte infrastructuur en courante materialen. Dit houdt ook in dat de leerlingen niet-complexe communicatieproducten en -projecten uitwerken en uitvoeren onder begeleiding en volgens richtlijnen. Naast schoolinterne, kleine communicatieprojecten kan het ook interessant zijn voor de leerlingen om externe activiteiten op school te simuleren. Op die manier laat je leerlingen kennismaken met een brede waaier aan contexten en zorg je voor voldoende afwisseling en uitdaging.

Procesmatig werken

Je gaat ook procesmatig te werk om tot een kwalitatief communicatieproduct te komen. Je vertaalt de leerplandoelen naar concrete lesdoelen waarbij herhaling en verdieping noodzakelijk zijn. Feedback en nabespreking zijn belangrijk om de leerlingen toe te laten de leerplandoelen te realiseren.



Voldoende overleg met de vakcollega's van de derde graad is noodzakelijk om een coherente opbouw en logische leerlijn te verzekeren. Dit leerplan biedt verschillende mogelijkheden om vakoverschrijdend te werken. Afstemming over de vakken heen is aangewezen.

Je stimuleert de leerlingen om nieuwe ontwikkelingen op het vlak van communicatiemiddelen en media nauwgezet op te volgen en in te zetten.

Belang van taal en vorm

De nadruk ligt in dit leerplan op het talige en vormelijke aspect. Een goed communicatieproduct is niet enkel aantrekkelijk qua vorm maar ook correct qua taal. Bij het ontwikkelen en uitwerken van communicatieproducten maak je de leerlingen attent op het belang van taalzuiverheid en -correctheid. Daarnaast leg je de nadruk op beeldvorming en lay-out. Je prikkelt de creativiteit van leerlingen zodat ze innovatief en out of the box durven denken bij het ontwikkelen van producten.

Ondersteunende ICT-vaardigheden

Bij verschillende doelen zetten de leerlingen hun ICT-vaardigheden in. Je besteedt er voldoende aandacht en tijd aan. Een zuiver theoretische benadering is echter niet aangewezen. De leerlingen zetten de ICT-vaardigheden die ze aanleerden in de eerste graad in en breiden die uit met nieuwe vaardigheden in functie van het communicatieproject en de te realiseren producten. ICT is nooit een einddoel maar een middel om het communicatieproduct en -project te realiseren.

3.6 Leerplanpagina



Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
- **kwaliteitsbewust;**
- **economisch en duurzaam;**
- **veilig, ergonomisch en hygiënisch.**

Wenk: Het is niet de bedoeling dit leerplandoel theoretisch te behandelen. Je besteedt aandacht aan de onderdelen van dit leerplandoel bij het realiseren van alle onderstaande leerplandoelen. Bv. rekening houden met huisstijl en procedures (LPD 10, 13), reflecteren over de eigen communicatiestijl en die van anderen (LPD 3+, 4), kwaliteitsbewust werken met aandacht voor het proces en product bij het

uitwerken van communicatieproducten (LPD 10), rekening houden met duurzaamheid bij het kiezen van communicatiedragers (LPD 10), rugsparende houdingen aannemen bij het klaarzetten en verplaatsen van materiaal (LPD 18).

4.1 Communicatie en media

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 2 + De leerlingen illustreren componenten, soorten en vormen van communicatie.

Wenk: Je vertrekt het best vanuit een concrete opdracht of praktijksituatie om vervolgens een theoretisch kader aan te bieden.

Wenk: Je kan je focussen op de componenten van communicatie op basis van het interactief communicatiemodel.
Voorbeelden van vormen en soorten van communicatie: mondeling en schriftelijk; verbaal, non-verbaal, paraverbaal; auditief, visueel, audiovisueel; digitaal.
Je kan ook de schaalniveaus bekijken: intrapersoonlijke, interpersoonlijke, groeps-, publieks-, organisatie- en massacommunicatie.
Je kan aandacht besteden aan de verschillende communicatiedoelen voor zender en ontvanger, bv. informeren, overtuigen, beïnvloeden, waarschuwen, prikkelen, amuseren.

Wenk: Je overlegt het best binnen de vakgroep en met de leraar Nederlands over gebruikte termen en inhouden.

LPD 3 De leerlingen reflecteren over eigen communicatiegewoonten en -stijlen.

Wenk: Je kan met de leerlingen reflecteren over zelfconcept ('Wie ben ik?') en zelfpresentatie ('Hoe wil ik dat anderen mij zien?'). Mogelijkheden: visueel weergeven hoe ik mezelf zie (talentenspel, kwaliteitskaarten, coachkaarten ...), wanneer gebruik ik formele of informele communicatie, let ik op non-verbale communicatie ... Je besteedt het best aandacht aan dagelijkse omgangsvormen.

Wenk: Je kan leerlingen laten reflecteren over de eigen communicatiegewoonten en -stijlen op basis van hun emailadres, avatar en pseudoniem of de taal die ze gebruiken om te communiceren.

LPD 4 De leerlingen reflecteren over het effect van verbaal, non-verbaal en paraverbaal gedrag op klanten of gesprekspartners.

★ Klantvriendelijkheid

Samenhang tweede graad: II-Toe-da LPD 6; II-OnRe-a LPD 5

Wenk: Non-verbaal gedrag zijn alle vormen van informatieoverdracht waarbij geen woorden worden gebruikt. Bv. lichaamshouding, -taal, oogcontact, persoonlijke ruimte, tijdsgebruik, kleding, uiterlijk, ruimtelijke indeling ...
Paraverbaal gedrag is alles wat met stemgebruik te maken heeft: stiltes, volume, timbre, emotie, toonhoogte, pauzes of haperingen, stopwoorden, spreektempo ...



Wenk: Je kan aandacht hebben voor geweldloze of verbindende communicatie, assertief, agressief, manipulatief of subassertief gedrag.

Wenk: Je kan de leerlingen laten reflecteren op basis van observaties, filmpjes ...

LPD 5 + De leerlingen interpreteren de bedoeling van de makers van beelden.

Wenk: Mogelijke beelden die je hiervoor kan gebruiken: cartoon, infographic, foto, stripverhaal, meme.

Wenk: Je kan de leerlingen vragen om zelf dingen in beeld te brengen op een bepaalde manier en hiervoor technieken te gebruiken om iets in beeld te plaatsen zoals kadrering, perspectief, belichting.

LPD 6 + De leerlingen leggen groeps- en cultuurverschillen uit aan de hand van praktijkvoorbeelden van communicatie.

Samenhang tweede graad: II-Toe-da LPD 7+; II-OnRe-a LPD 4

Wenk: Je kan zowel voorbeelden van goede als slechte praktijk van groepscommunicatie en interculturele communicatie bespreken vanuit bv. filmpjes, cartoons. Mogelijkheden: gedrag en taalgebruik binnen groepen (gender, generaties, beroepen), stereotypen in reclame en media, cultuurdove communicatie ... Je besteedt het best aandacht aan dagelijkse omgangsvormen.

Extra: Je kan de leerlingen laten reflecteren over het effect van groepsmechanismen op communicatie.

LPD 7 De leerlingen beschrijven diverse communicatie- en persoonlijkheidsstijlen van medewerkers, klanten en consumenten als individu en als groep.

Wenk: In LPD 3 reflecteren de leerlingen over de eigen communicatiestijl. Dat is een interessante opstap naar dit leerplandoel. Ook hier vertrek je het best vanuit de doelgroep die de leerlingen zelf het beste kennen: de jongeren als medewerker, klant of consument. Wat boeit hen? Welke boodschappen geven zij door en krijgen ze? Van daaruit kan je verruimen naar andere doelgroepen.

LPD 8 De leerlingen passen de basisprincipes van lay-out en typografie toe met behulp van een eenvoudig grafisch programma.

Duiding: Voor dit doel volstaan de goedkopere tot zelfs gratis opensource beeldbewerkings- en opmaakprogramma's.

Wenk: Je leest de LPD 8 en 10 het best samen.

Wenk: Basisprincipes van lay-out: relatie tussen inhoud en vormgeving, stijlen, paginaopmaak, alineaopmaak, stramienpagina's, kleurgebruik ... Basisbegrippen van typografie: lettertypekeuze, regelafstand en puntgrootte, zinslengte en leesbaarheid ...

LPD 9 De leerlingen schrijven en hertalen niet-complexe teksten binnen een format in functie van de doelgroep.

Wenk: In Nederlands en de andere taalvakken leren de leerlingen omgaan met talige hulpmiddelen en (ver)taalprogramma's. Je besteedt ook hier best aandacht aan.

LPD 10 De leerlingen werken kwaliteitsvolle communicatieproducten (auditief, visueel of audiovisueel) uit die belangstelling wekken en rekening houden met de communicatiesituatie.

Wenk: Je leest de LPD 8 en 10 het best samen.

Wenk: Je laat de leerlingen het best zowel online als offline eenvoudige communicatieproducten uitwerken. Mogelijkheden: affiche, flyer, stripverhaal, radiospot, vlog, blog, geluidsfragment, infographic, post op sociale media ...

Wenk: Bij het schrijven verwacht je dat de leerlingen aandacht hebben voor woordkeuze, helderheid, adequaatheid, vormcorrectheid (spelling, interpunctie, zinsbouw) en vlotheid. Bij het spreken hebben ze aandacht voor woordkeuze, uitspraak, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, vlotheid, articulatie, volume, spreektempo, intonatie. Bij het schrijven en spreken respecteren ze de huisstijl, ook op het vlak van taal (tone of voice).

Wenk: Je kan de leerlingen laten reflecteren over het belang van het medium bij het overbrengen van de boodschap. Bv. mondeling of schriftelijk, pdf of Word, brief of mail, filmpje of affiche, flyer of reclamespot.

LPD 11 De leerlingen stellen informatie voor aan de hand van (digitale) presentatietechnieken.

Wenk: Je besteedt eerst aandacht aan presentatietechnieken (oogcontact, houding, spreektempo, ruimtegebruik ...). Je zorgt voor voldoende variatie aan presentatiesoftware.

Je laat de leerlingen het best ook eens presenteren zonder software.

Extra: Je kan de leerlingen afbeeldingen, figuren, hyperlinks, film, geluid etc. (reeds bestaand materiaal) laten bewerken en invoegen in de presentatie.

LPD 12 De leerlingen respecteren de regelgeving en deontologie inzake informatierecht bij het gebruiken van media.

Wenk: Je kan je beperken tot auteursrecht, portretrecht en recht op privacy.

LPD 13 De leerlingen passen consequent normen en standaardregels toe bij het opstellen van communicatieproducten.

Wenk: Mogelijkheden: schoolhuisstijl, NBN-normen ...

Je kan leerlingen attent maken op efficiënt rapporteren: bv. gebruik van stijlen, paginaopmaak, voorblad, sjabloon.

Extra: Je kan de leerlingen een automatische bibliografie laten opmaken, werken met bronvermelding ...



LPD 14 De leerlingen analyseren nieuwigheden en functionaliteiten van mediakanalen en sociale media.

Wenk: Je kan de leerlingen nieuwe mediakanalen en sociale media kritisch laten onderzoeken en presenteren.

4.2 Organisatie en planning

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 15 De leerlingen verzamelen en selecteren informatie in functie van een communicatieproject.

Wenk: Dit leerplandoel is een belangrijke tussenstap voor LPD 16 waar de leerlingen zelf een communicatieplan opstellen rekening houdend met de communicatiesituatie. Je maakt de leerlingen attent op het feit dat het belangrijk is om rekening te houden met de behoeften van individu, groep of organisatie.

LPD 16 + De leerlingen stellen een eenvoudig communicatieplan op voor een specifiek communicatieproject aan de hand van een aangereikt model.

Wenk: In de tweede graad beperk je je best tot de componenten boodschap, doelgroep en doelen. Je kan de leerlingen ook een communicatieplan laten aanvullen.

Wenk: Bij het uitwerken van het communicatieplan (kortlopende schoolinterne of gesimuleerde activiteiten), maak je de leerlingen attent op het belang van de cultuur en de visie van de school of klant.

Wenk: Je besteedt het best voldoende aandacht aan tussentijdse reflectie, evaluatie en bijsturing. Bv. beantwoorden de gekozen communicatiemiddelen aan de vooropgestelde criteria.

LPD 17 + De leerlingen voeren onderdelen van een draaiboek uit:

- **taakverdeling en afspraken;**
- **reservaties van lokalen, materialen en middelen;**
- **mogelijke verplaatsingen van materialen en personen.**

Duiding: Het is niet de bedoeling om de leerlingen zelf een draaiboek te laten opstellen. Ze gebruiken bestaande draaiboeken en voeren uit.

LPD 18 De leerlingen richten de locatie in volgens een draaiboek: klaarzetten, installeren en testen van materiaal.

Duiding: Voor het verzamelen en klaarzetten van materiaal gebruiken de leerlingen een eenvoudig, bestaand draaiboek. De leerlingen stellen zelf geen draaiboek op.

Wenk: Mogelijk materiaal: kopieën, micro, beamer, laptop, brochures, muziek, decoratie, badges, tafels en stoelen ... De leerlingen houden rekening met eventuele opgelegde thema's (bv. eindejaarsperiode, proclamatie), huisstijl en veiligheids-

en milieuvoorschriften.

LPD 19 De leerlingen voeren eenvoudige administratieve handelingen uit met kantoorsoftware:

- informatie in datasystemen verzamelen en verwerken;
- gegevens op computer raadplegen, invoeren en bijwerken.

Samenhang tweede graad: II-Toe-da LPD 11

Wenk: Mogelijkheden: sjablonen laten gebruiken om badges aan te maken of mails te versturen naar groepen, inschrijving in registers, gastenlijsten aanmaken, rapporteren van telefonische oproepen, grafieken en tabellen met formules opmaken, aanpassen, afdrukken, enquêtes opmaken ...

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Communicatiemiddel

Een communicatiemiddel is het kanaal of medium dat gebruikt wordt om de boodschap over te brengen bij de verschillende schaalniveaus, van de menselijke stem tot online en offline kanalen voor massacommunicatie.

Communicatieplan

Een communicatieplan is een plan binnen het communicatieproject waarin je vastlegt hoe je boodschappen uitdraagt naar de doelgroepen. Het communicatieplan beschrijft op welke wijze je deze boodschap uitdraagt en met welke middelen.

Communicatieproduct

Een communicatieproduct is een auditieve, visuele of audiovisuele realisatie die tot doel heeft een boodschap over te brengen, bv. een affiche, een flyer, een mededeling, een reclamefilm, ...

Communicatieproject

Een communicatieproject omvat de planning, het ontwerp en de uitvoering van een gecoördineerd geheel van communicatievormen of -stappen, gaande van contentstrategie & -creatie tot (digitale) mediaproductie. Voorbeelden: een evenement organiseren, een enquête opstellen en afnemen, de communicatieplannen op- en voorstellen, communicatieproducten opstellen, een persbericht schrijven ...

Communicatiesituatie

Er zijn globaal vier communicatiesituaties waarin je bewust moet kunnen inspelen op je publiek. Je doet iets in de privésfeer, als lid van de samenleving, voor je opleiding, voor je werk.

Huisstijl



De huisstijl van een organisatie of bedrijf is de bewust gekozen wijze van presentatie naar buiten toe. In de enge definitie is een huisstijl de visuele identiteit van een organisatie (logo's, kleur, typografie, opmaak, bedrijfskledij ...). Ruimer gaat het ook over gedrag en communicatie.

Informatierecht

Informatierecht is een overkoepelende term en staat voor intellectueel eigendom (waaronder het auteursrecht en naburige rechten), octrooirecht, telecommunicatierecht, mediarecht, internetregulering, vrijheid van meningsuiting, privacy (gdpr), digitale consumentenrechten, portretrecht ...

Klantvriendelijkheid

Klantvriendelijk handelen vooronderstelt het inzetten van sociale en communicatieve vaardigheden in de relatie met een klant. In de eerste graad en in de basisvorming 2de graad oefenen leerlingen sociale en communicatieve vaardigheden in relatie tot medeleerlingen, leraren... (anderen). Het klantvriendelijk handelen kan ook aspecten m.b.t. het commercieel handelen omvatten.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

6.1 Infrastructuur

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

6.2 Materiaal waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- (mobile) devices met een internetaansluiting om communicatieproducten te realiseren.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom

Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom



8 Concordantie

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	BK 1; BK 2; BK 3; BK 4
2+	-
3	BK a
4	BK e; BK h
5+	-
6+	-
7	BK g; BK h
8	BK c
9	BK 8
10	BK 7
11	BK a
12	BK b
13	BK f
14	BK d
15	BK 6
16+	-
17+	-
18	BK 9
19	BK 5

8.1 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen voeren eenvoudige administratieve handelingen uit.

6. De leerlingen verzamelen en selecteren informatie ter voorbereiding van niet-complexe communicatieprojecten.
7. De leerlingen werken schriftelijke, visuele of audiovisuele communicatieproducten uit.
8. De leerlingen schrijven en hertalen niet-complexe teksten binnen een format in functie van de doelgroep.
9. De leerlingen richten kleine ruimtes in bij een schoolinterne activiteit en installeren courante materialen volgens een draaiboek.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Communicatietechnieken
- b. Informatierecht
- c. Kantoorsoftware, software voor desktoppublishing
- d. Nieuwe mediakanalen, sociale media en hun functie
- e. Principes van klantvriendelijkheid
- f. Redactionele normen
- g. Typologie van klanten of consumenten
- h. Zakelijke omgangsvormen



Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	5
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de tweede graad	7
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting Taal en communicatie	7
2.2	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	7
3.1	Public relations en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	8
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	9
3.4.2	Samenhang met de derde graad.....	9
3.5	Aandachtspunten	9
3.6	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	10
4.1	Communicatie en media	11
4.2	Organisatie en planning	14
5	Lexicon	15
6	Basisuitrusting	16
6.1	Infrastructuur	16
6.2	Materiaal waarover elke leerling moet beschikken.....	16
7	Glossarium.....	16
8	Concordantie	18
8.1	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	18